

Gyökerek – 2006 Karácsonya

Aki kertészkedik, vagy akár csak növényekről szóló könyveket forgat, jól tudja, hogy a növények gyökérzete nagy változást mutat.

Az egyszikűeké számos, közel meg egyező vastagságú és hosszúságú szálból áll, ezen belül azonban számtalan változat különböztethető meg. A fenyők gyökerei a sziklás talajt fedő vékony talajrétegekben terjeszkednek, a szőlő gyökerei pedig tíz méternél is mélyebbre képesek hatolni, akár egy-egy sziklarepedésbe is.

Úgy ahogy a növényeknek, nekünk is, egy szakmai közösség tagjainak, meg kell találnunk azt a táptalajt, amiből képesek vagyunk felvenni a szakmai és közösségi feladataink, személyes vágyaink teljesítéséhez szükséges energiát.

Karácsony táján mindenki igyekszik szeretteinek, ismerőseinek ajándékot adni, meglepni őket valamilyen kedvességgel. Szerkesztőségünk tagjai természetesen csak betűkkel ajándékozhatják meg tisztelt Tagtársainkat és Olvasóinkat.

Úgy gondoltuk, hogy 2006. évi utolsó számunkban egy apró ajándékot nyújtunk át ezen az oldalon. De hát mivégre pazaroltunk úgy 10 sort a növények gyökérzetére? Azért, mert ajándékunk a mi gyökereink egyik legmélyebbre beágyazódott elemével, a hagyományokkal kapcsolatos.

Mindnyájan tudjuk, hogy bányászati és kohászati felsőoktatásunk kezdete Selmebányához kötődik. A selmebányai szalamanderen való rendszeres részvétel, a professzorsírok ápolása egyaránt bizonyítja: egyesületünk nem feledkezik el a bölcsőről, a tápláló anyáról.

Hagyományaink annál élőbbek, minél több szálat, gyökeret ismerünk meg. Hazánk történelme, különösen annak első szakasza szorosan kötődik Esztergomhoz, hiszen itt volt Szent István királyunk székhelye, palotája. Nem véletlen, hogy Esztergom lett és maradt a katolikus egyház központja, és az is érthető, hogy itt található a legnagyobb hazai egyházmű-

vészeti gyűjtemény. A Keresztény Múzeum egyik legbecsesebb, ha nem a legbecsesebb darabjai MS mesternek a passiót ábrázoló oltárképei. Ezen a ponton ismét magyarázkodásra szorulunk. Mi köze van MS mesternek Selmebányához? Bár MS mester valódi neve mind a mai napig találgatásra ad okot, a középkori festészet ismerői előtt tudott, hogy MS mester művei nem csak Esztergomban, hanem Selmebánya és a közelében fekvő Hontszentantali templomában is megtalálhatók.

Álljon itt tehát – mintegy karácsonyi ajándékként – néhány sor MS mesterről. Ezt a pár sort unokahúgom, *Verő Mária* művészettörténész írta, aki a középkor művészetének avatott ismerője.

„»A tölcser alakjában, hegyen-völgyben épült Selmebányán, mely lámpafényes ablakaival este úgy fest, mint ha a földgömb kicsúszott volna talpunk alól, s fölöttünk, körülöttünk és alattunk az ég csillagtáboros mosolyogna ránk, a XV. század vége felé kezdték el az új, közel fél-száz méter hosszú és 30 méter széles nagytemplom építését, s a XVI. század elején be is fejezték. A művészet mindenfajta remekével elhalmozott Istenházát egy ideig a protestánsok is használták. Ám jött a török, s hogy már-már bányavárosainkat is fenyegette, a selmeciek várrá alakították át. Fölszereléseit a város kisebb templomai s a szomszédos falvak egyházai között osztották szét.« (DIVALD KORNÉL)

Ez a rövid története annak a templomnak, amelynek 1506-ban felszentelt főoltára a késő-középkori magyarországi művészet kiemelkedően fontos emléke volt. Az oltár felszentelésének idején kívül néhány, az oltár számára tett adományt őriztek meg az oklevelek, alapítójának nevét ugyan tudjuk – *Heinitzky Lénárt* és felesége, *Duschlin Dorottya* –, de mestere és pontos felépítése máig ismeretlen.

Az oltár szekrényében egykor bizonyá-

ra Mária és a gyermek Jézus szobra állt, a szárnyak belső oldalán domborművek voltak. A külső oldal festményei maradtak fenn korunkra: a felső sorban Mária élete, az alsóban Jézus szenvedéstörténete. A Mária és Erzsébet találkozását ábrázoló kép a Selmebánya melletti Tópaták templomának padlásáról került mai helyére, a Magyar Nemzeti Galériába, a Jézus születése tábla a hontszentantali templomban függ ma is, a további két jelenet – az Angyali üdvözlés és a Királyok imádása – valószínűleg elveszett. A Passió-sorozat négy képe a szentantali Coburg-Koháry kastélyból az esztergomi Keresztény Múzeumba jutott.

Az esztergomi Feltámadás jeleneten, Krisztus sírjának lépcsőjén olvasható az MS jelzés és az 1506-os évszám.

A mesterjegy alapján MS mesternek nevezett művész az 1500 körüli festészet egyedülálló magyarországi mestere. Széles körből – német és itáliai metszetekről – kölcsönzött formai elemekből alakította ki önálló, érzelem- és részletgazdag, páratlanul finom és elegáns stílusát.”

Gyökerekről szoltunk a bevezető sorokban. Szoltunk a szőlő mélybe hatoló gyökereiről. MS mester oltárképe kapcsán említhettük Selmebányát, a bányász-kohász felsőoktatás kezdetét, említhettük a középkor legismertebb magyar festőjét, Esztergomot, mint állami szimbólumot. Ezer évet mentünk vissza. És ha MS mester oltárképeinek témáit is datáljuk, akkor újabb ezer évet kell visszafelé haladni. Eljutunk időszámításunk kezdetéhez.

Azt kívánjuk minden tagtársunknak és olvasónknak, hogy amikor leírják a 2007-es évszámot, gondoljanak arra, hogy ez nem csupán egy szám, hanem talán mindannak legtömörebb összefoglalása, amit gyökereink összessége jelent.

Jó szerencsét!

A BKL Kohászat szerkesztősége nevében:
dr. Verő Balázs

Így emlékeznek tagtársaink 1956-ra

1956! Miért akkor és kiknek a hatására? Nemzeti egység

Mihala Ferenc visszaemlékezése az 1956-os forradalomra*

1956 forradalmára nehéz visszaemlékezni. Akik csak szemlélői, esetleg nem lényeges résztvevői voltak az eseményeknek, nem ismerték az összefüggéseket, nem élték át a megtorlást, csak külső szemlélőként emlékeznek. Akik viszont megszenvedték a következményeket, főleg az ún. nagyidősök (8 év és a fölötti ítélet) esetleg egyéni fájdalmukat is beleviszik a visszaemlékezésbe. Az ügyet, melynek elsőrendű vádlottja voltam első fokon a miskolci bíróság gyorsított eljárással tárgyalta 1957 augusztusában. Az ügyész számomra halálos ítéletet kért. A bíróság *Koharek* tanácsbíró (az egyik miskolci halálbíró) elnökletével csak 15 évre ítélte, amit a legfelső bíróság 10 évre csökkentett. Ténylegesen közel 6 évet töltöttem börtönben. Ez idő alatt sok rabtárssal voltam együtt, általában értelmiségiekkel, sok egyetemistával, akiknek én voltam a „miskolci adjunktus” vagy a „mi adjunktusunk”. Találkoztam több politikussal is. Természetesen politizáltunk, de saját ügyünkről soha nem szóltunk, aki pedig arról kérdezett, az eleve gyanússá vált. Tudtuk, hogy az ÁVH-nál (a név ugyan megváltozott, de a személyek maradtak) tényleg füle volt a falnak is, de nem volt kizárható ugyanez a börtönben sem... Engem évtizedeken át izgatott a címben megadott két kérdés. A választ az elsőre önmagam meg tudtam adni, de a másodikra csak akkor ismertem meg, amikor közel két éve kutatom szülővárosom, Izsák akkor nagyközség kiprovokált koncepciók perének anyagát.

Miért akkor és kiknek a hatására?

E kérdésre a válasz számomra nagyon egyszerű, de tudom, az egykori MSZMP pártellenzék tagjainak nem ez a véleménye. Ők a kezdeményezést a párton belüli ellenzéknek tulajdonítják. Nem kívánom csökkenteni eredményeiket, de köztudott, hogy a pártellenzék 1953-ban is kezdeményezett, ideiglenes sikerrel, de rövidesen visszajött Rákosi és a terror is maradt, igaz, kissé enyhülve. Az 1956-os pártellenzék kezdeményezése is *Rajk* és társainak rehabilitálásá-

val foglalkozott, és nem a milliányi kisémberr gondjával.

A kérdésre elfogadható választ a következőkben találtam: az egyetemi fiatalság 56-ban már több mint öt éve kötelezően tanulta a marxista elméletet, a szovjet rendszer mindenekfölöttiségét, ugyanakkor ők már önálló gondolkodásra képes fejjel érték meg a legszörnyűbb, 1951-1953 közötti időszakot. Ők voltak azok, akik még kaptak vallás erkölcsi nevelést, melynek hatására felismerték a ránk erőszakolt rendszer alapvetően hazug, embertelen voltát. Tény, hogy az egyetemisták mozgalma Szegedről indult el. A szegedi kezdést az magyarázza meg, hogy Szegeden *dr. Perbíró József* egyetemi tanár az egyetemisták kezdeményezésének élére állt már a nagy jelentőségű október 16-i ülés előtt, amikor is megalakult a MEFESZ, akkor már több mint egy évtized után párttól, államtól független első szervezet, amelynek megalakulásától kezdve politikai követelése is voltak. Az általam ismert többi egyetemen a professzori kar az ifjúság hangját inkább csilapítani akarta. Ez professzori, emberi felelősségérzésük miatt meg is érthető. A többi már ismert, a folyamatot nem lehetett megállítani.

Nemzeti egység

Kérdés, hogyan alakult ki rövid idő alatt a világ csodálatát kiváltó nemzeti egység? A kérdésre a választ 1956 eseményeinek teljes ismeretében is nehéz megadni. Állítom, hogy az egység nem napok alatt, hanem az 1956-ot megelőző 7(11) év alatt, vagyis 1949(45)-től alakult ki. Ehhez röviden át kell tekinteni a 11 év döntő lépéseit.

1945. Választás: győzött a Független Kiszgazda Párt, olyan jelentős fölényrel, hogy képes lett volna egyedül kormányt alkotni. A belügyi tárca a Kommunista Párt kezébe került. Mi történt? *Vorosilov*, mint a SZEB magyarországi elnöke a Szövetséges Ellenőrző Bizottság nyugati tagjainak tudtával megszarolta a magyar kormányt. Közölte, hogy a fegyverszüneti egyezmény értelmében a békeszerződésig Magyarország

köteles biztosítani a megszálló csapatok ellátását. Tekintve, hogy a megalakult kormány szerinte reakciós, kénytelen azonnal kérni a megszálló csapatok teljes ellátását a békekötésig, ami a véleménye szerint három évet jelent. A háborúban kivérzett, a megszállással kifosztott ország ezt akkor sem tudta volna teljesíteni, ha éhhálálra ítéli az ország teljes lakosságát. *Vorosilov* a megszállók ellátását csak akkor látta biztosítottnak, ha a belügyi tárcát kommunista tölti be. *Nagy Ferenc* a magyarság fennmaradásának érdekében kénytelen volt beleegyezni.

1946. 1946. évi VII. törvénycikk. Az új törvény, melyet *Sulyok Dezső* képviselő „hóhér törvénynek” nevezett a „népköztársaság megdöntésére irányuló szervezkedés büntetettének” mondta a két-három személy között elhangzó beszélgetést, akkor is, ha az otthoni lakásban történt és csak egy beszélt, a másik pedig hallgatta.

1947. Kékcédulás választás. A „kék cédula” tulajdonképpen igazolás volt a lakóhelyüktől távol szavazóknak. Az igazolásokat a belügyminisztérium osztotta ki a helyi kommunista pártvezetőségeknek. A választás napján a kommunista párttagok gépkocsival járva több helyen is szavaztak. A felhasznált kék cédulák száma nem állapítható meg, de különböző források 100 000 és 300 000 közöttre becsülik.

Az elkövetett törvénytelenések feltárásának óriási anyaga van. A legrészletesebb jelentést a Központi Bizottság által 1961. november 1-jén létrehozott bizottság, melynek vezetője *Biszkó Béla* miniszterelnök-helyettes volt, jelentése, melynek címe: Összefoglaló a belügyi és igazságügyi szervek vezetői számára a volt államvédelmi és igazságügyi szervek szerepéről a személyi kultusz idején a munkásmozgalmi emberek ellen elkövetett törvénytársításokban.

A (kommunista) párt függetlenül attól, hogy a hatalmat milyen néven gyakorolta, törvénytársítást csak a munkásmozgalmi emberekkel szemben ismert el. Ezek száma

* Mihala Ferenc 1956-ban az NME dr. Zorkóczy Béla professzor vezette Mechanikai Technológia Tanszék adjunktusa volt

maximum 170 lehetett. Az 50 oldalas jelentés 16 sorban foglalja az egyéb törvénytelenségekkel, melyek a pénzbírságtól a kivégzéseig terjedtek. Ezek száma a jelentés szerint 1951. januártól 1953. májusig rendőrségi kihágási bíróság ítélete 853 000 eset. A bíróság három és egynegyed év alatt 650 000 személlyel foglalkozott, ebből elítélt 387 000 személyt.

Jellemző a soknevű párt szavahihetősé-
gére, hogy amikor a legfőbb szervek utasítá-
sára kellett az igazat kideríteni, akkor is ha-
zudtak. Az igazságot valószínűleg jobban
megközelítik *Berija* adatai, amit a magyar
pártküldöttség 1953. június 13-16. közötti
moszkvai beszámoltatása idején olvastak

Gyermekszemmel

*Szerkesztőségünk tagjai között vannak néhányan, akik 9-12 éves gyerekként él-
ték meg 1956-ot az ország legkülönbö-
zőbb pontjain. Az ő emlékeiből idézünk
fel néhányat.*

Balázs

Most az unokám ugyanolyan idős, mint
amilyen én voltam az '56-os forradalom
idején. Az ötvenedik évforduló kapcsán
többször megpróbáltam feleleveníteni sa-
ját gyermekkori emlékeimet. Én az akkori
eseményekből – sokáig úgy éreztem – tu-
datosan alig fogtam fel valamit, s mindaz,
amit mostanában az unokámnak mesél-
tem, a másoktól hallott történetek to-
vábbadása. Lehet, hogy mostanában a
gyerekek sokkal gyorsabban fejlődnek, és
sokkal többet tudnak a világról, mint a mi
generációnk. Az átélte és az unokámnak
felelevenített történetek között – most
már biztos tudom – van néhány olyan,
ami saját történet, emlék.

Családunk számára – különösen Édes-
anyámnak – az '56-os forradalom napjai
különösen izgalmasak voltak. Október 22-
én – ha jól emlékszem – Édesapám Geleji
Sándor professzor társaságában Kelet-
Berlinbe utazott vonattal. Jól emlékszem,
hogy Édesanyámmal és Laci bátyámmal
kikísértük a Keleti pályaudvarra. A Vakut
kocsijával mentünk, ami egy a Belügymi-
nisztérium által leadott Chrysler-típusú
amerikai cirkáló volt, függönyös ablakok-
kal. Úgy tudom egyébként, azért kapta
meg a Vakut ezt a kocsit, mert az alváz fő
tartóját hegesztéssel javították.

Valahol a Rákóczi úton tartottunk,

Rákosi fejére. Eszerint az előző három évben
1 200 000 bírósági eljárást és 1 150 000 ún.
adminisztratív eljárást kezdeményeztek az
akkori magyar hatóságok. Ezek az adatok
személyeket jelentenek, tehát amennyiben
legkevesebb három családtaggal számolok,
mint érintettel, az ország lakosságának több
mint 50%-a érintett volt. A magyarság jövő-
jét a megmaradás kritikus határáig tudato-
san veszélyeztető bolsevizmus népellenes
büntetetei még ma is csak részben feltártak.

A magyar nemzet egységét az előbbi-
ekben vázolt ember- és nemzetellenes
büntettek sorozata hozta létre, és a mind-
ezt érzékelő egyetemisták bátor kiállása
szabadította ki.

amikor megállították – máig sem tudom
kik – a kocsit, és kinyitották a járda felőli
ajtókat. Amikor meglátták, hogy két gye-
rek is van a kocsiban, továbbengedtek.
Lehet, hogy az elegáns kocsiban más
utast kerestek...

Édesapámról november 2-ig nem tud-
tunk semmit, ő sem rólunk. Mint később
elmesélte, Bécsig repülővel jöttek vissza,
majd onnan hajóval Óbudáig. Egy éjszakát
Gelejinél töltött, de amikor megérkeztek,
fel tudott hívni bennünket. A telefon vé-
gig működött.

November 3-án – azon a viszonylag bé-
kés és reményekkel teli napon – sétált a he-
gyen át haza, a Széphalom utcába. Hozott
magával egy osztrák újságot (*Die Presse*),
amelynek címlapját egyetlen fotó töltötte
ki: a Sztálin-szobor képe, amint éppen erő-
sen megdőlvé leválik a csizmákról.

A család a negyedikére virradó éjszakát
már együtt töltötte. Hajnalban szokatla-
nul erős és szűnni nem akaró robajra éb-
redtünk. A rádióból, meg a szomszédoktól
megtudtuk, a tőlünk nem messze levő
Vöröshadsereg útján több sorban orosz
páncélosok haladnak a Moszkva tér felé.
Nem emlékszem pontosan, hogy hány
óraig, napig tartott a vonulásuk, de azt
tudom, hogy leköltöztünk az alagsorba és
a II. világháborús bunkert is kinyitottuk.
Még ma is olvashatók azok a betűk, ame-
lyeket akkor írtunk fel a gyertya kormával.

Annak ellenére, hogy közel voltunk a
vonulási útvonalhoz, illetve a Széna tér-
hez, környezetünkben nem voltak súlyo-
sabb harcok.

Így hát néhány nappal később egyik

Emlékezés az 1956-os eseményekre

A harc, melyet a szabadságért
Vívott a népünk – elbukott,
És most a félelem terrorja
Tölt be minden kis zeg-zugot.

Menekülésre gondol a sok bús
Megrémült szív és rab madár
S megindul a hontalanságba,
Nyugatra csábít a határ...

A rádió üzennek vissza
Kik átjutottak s szabadok,
De sok sóhajt rejt el e pár szó:
Hogy megérkeztünk s jól vagyok!

Tudom gazdagság, jólét vár ott,
Szabad népek, szabad világa,
De mit ér kincse e világnak,
Ha hazátlanság ennek ára.

Testvér! Aki még nem tudod,
Hogy idegenben bujdosó vagy,
S hogy szíved, mely rögünkéből sarjadt
Koldusként ott kinn nem nyugodhat,

Hiába mentél szabad földre,
Mi másnak az, neked csak börtön,
Te csak itthon vagy úr s szabad,
S hazátlan vagy idegen földön.

Hiába csábít, vonz az élet,
Idegen népek s szabadok.
Nekem csak egy édes hazám van,
S ha mostoha is... maradok!

Ez a szent föld táplálta testem
És lelkem is itt bontott szárnyat,
Itt öleltem és csókoltam meg
E drága földet és anyámat.

Itt örültem a kis falunknak
És imádkoztam harangszóra,
Én itt akarok megpihenni
Apámhoz térve nyugovóra!

Hiába ígér minden szépet
A nagyvilág s a szabadok,
Én itt születtem és itt halok meg,
Ha koldusként is – maradok!...

Budapest, 1957. január 18.

Bánky József
kohómérnök

délután meglepődve vettük észre, hogy az utcánkat a Páfrány utcával összekötő kis hídnál egy orosz tank jelent meg, és ott megállva és leeresztett ágyúcsövét percekig forgatva nem mozdult. Mi az alagsori ablakon át figyeltük a tankot. Teljes biztonságban éreztük magunkat az alagsorban: úgy hittük, a tank csak felfelé tud löni. Néhány perc múlva a tank, ahogy jött, úgy el is ment ... Csak később tudtuk meg, hogy több esetben is belőttek orosz tankok óvóhelyekre, lefelé álló ágyúval.

Mivel ezek az írások nem a családnak, nem is szüleim emlékeiről szólnak, időben ugrok egyet. Amikor '57-ben újra kezdődött a tanítás – talán februárban vagy márciusban – többször is osztottak az iskolában nyugatról jött csomagot. Kaptunk ruhát, ömlesztett sajtot. Egy napon osztályfőnökünk a szokottnál kisebb dobozzal jött be osztályfőnöki órára. Elárulta, hogy mindenki kap egy tábla svájci csokoládét.

Egyik osztálytársam – a nevére is emlékszem, *Kádár Eleknek* hívták – beteg volt. Mivel én laktam hozzá legközelebb,

én kaptam a „feladatot”, hogy elvigyem neki a csokit. Eleket ágyban találtam, amikor iskola után beállítottam hozzá a svájci csokival. Odaadtam neki, megcsodálta a színes, fényes papírba csomagolt csokit. Se ő, se én nem láttunk addig még olyat. Nézegette, nézegette, majd óvatosan kinyitotta a sztaniolpapírt. Letört egy sort és engem is megkínált egy kockával. Annál finomabb csokit azóta sem ettem.

Anna

Apró, egymástól független emlékeim vannak ebből az időből. Leginkább az izgatott hangulatra emlékszem, ahogy az emberek jöttek a városból és beszéltek, hogy mit láttak, hallottak. Így hallottuk egyik nap, amikor éppen a nagynéméméknél voltam, hogy a Zenegimnázium előtti téren a szovjet emlékműre felakasztottak egy ávóst. Unokatestvérem éppen ebbe az iskolába járt, 3. osztályos volt. Nagyném nagyon megrémült, és azonnal küldte a férjét, hogy menjen a gyerekéért. Szerencsére nem történt semmi baj, a tömeg közeledtével be-

zárták az iskola kapuját, és – ahogy az unokatestvérem mondta – a diákokat még az ablak közelébe sem engedték.

Gyerekkoromban Hejőcsabán, a cementgyárhoz vezető utcában laktunk. Egyik nap, kora délután az ablakon kinézve láttuk, hogy „vonul a gyár”, a dolgozók a városban szervezett tüntetésre mentek. Nagymamám mondta, hogy úgy látszik, meghozták a gyári kisboltba a kenyeret, és már indult is, hátha maradt még. Ekkor vettem észre én is, hogy a tüntetni indulók szinte mindegyike a hóna alatt egy kenyeret szorongatott. Felőttként már tudom, milyen fontos – még forradalomban is – a mindennapi kenyér.

Még egy apró dologra emlékszem, ez már november 4-e után lehetett. Egy este keresztanyáméktól sötétedés után mentünk haza Apával. Az utcán nem volt közvilágítás, mindenütt nyomasztóan sötét volt. Amikor hazaértünk, a konyhánkban égett a villany, de az ablakra egy pokrócot tett Mama. Elsötétítés volt, mint háború idején.

Választmányi ülés a Vértesi Erőműnél

Az OMBKE választmánya 2006. október 16-án a Vértesi Erőmű Zrt. Márkushegyi Bányászati Üzemében szabadidő központjában tartott ülést. A választmányi ülés előtt a választmányi tagok bányajáráson vettek részt.

Az ülést *dr. Tolnay Lajos* elnök vezette. Megállapította, hogy a választmány határozatképes, megköszönte a vendéglátóknak, hogy a választmányi ülésnek helyet adtak, és lehetővé tették az üzeme látogatást is.

Az elnök bejelentette, hogy a 95. küldöttgyűlés óta elhunyt *dr. Pohl László* okl. kohómérnök, tiszteleti tag és *Schottner Lajos* okl. kohómérnök, tiszteleti tag. Emléküknek a választmány néma felállással tisztelgett.

Dr. Tolnay Lajos a napirend megtárgyalása előtt tájékoztatást adott arról, hogy az előző választmányi ülés óta

- sikeres volt az Egerben megrendezett bányász-kohász-erdész találkozó és a 95. küldöttgyűlés,
- ismét nagy létszámban és fegyelmetten vettünk részt Selmecebányán a szalamanderünnepségen,

– az Egyesület zászlót adományozott a Miskolci Egyetem Egészségügyi Karának,

– az egyesület tagjai adományokkal támogatták a Miskolc–Selmec csillotelési akciót

– az APEH értesítette egyesületünket, hogy támogatóink ez évben a személyi jövedelemadójuk 1%-ából közel 4 millió forintot az OMBKE javára ajánlottak fel.

Bejelentette, hogy a Bányásznap alkalmával az egyesületünk javaslatára *Balla Dezső*, a mátraaljai helyi szervezet tagja és *Ulrich Károly*, a mecseki helyi szervezet tagja Kiváló Bányász kitüntetésben részesült. A választmány gratulál a kitüntetéshez!

Napirend

1. Tájékoztató a Vértesi Erőmű Zrt. tevékenységéről

Előadó: *dr. Havelda Tamás*

2. A 95. küldöttgyűlés határozataiból fakadó feladatok

Előadó: *Kovacsics Árpád* főtiszt

3. Javaslat a Szent Borbála-kitüntetésre
Előterjesztő: *dr. Fazekas János*, az érembizottság elnöke

4. Felkészülés a tisztújításra

Előadó: *dr. Gagyí Pálffy András*
ügyvezető igazgató

5. A fiatalok részére kiírt pályázat eredménye

Előadó: *dr. Pataki Attila*,
az ifjúsági bizottság elnöke

ad 1.

Dr. Havelda Tamás bányászati igazgató, az OMBKE alelnöke vetített képernyőn tartott a Vértesi Erőmű Zrt, ezen belül a Márkushegyi Bányászati Üzem tevékenységéről és jövőbeli elképzeléseiről.

ad 2.

95. küldöttgyűlés határozataiból fakadó feladatok végrehajtására javasolt feladat-tervet a választmány tagjai írásban megkapták.

A témához a következő kiegészítések hangzottak el:

Dr. Tardy Pál tájékoztatást adott arról, hogy a három kohász szakma a közelmúltban tárgyalta meg az ágazat helyzetét és feladatait elemző tanulmányt. Szükségesnek tartották, hogy a kohászati vállalatok



pályázati forrásokhoz való jutása érdekében külön pályázati alapot létesítsenek. Az energiaárak emelkedése hátrányosan érinti a kohászati ágazatot is. Említette a kvóták kérdését. Magyarországon elegendő kvóta van, tehát ne kelljen az államtól vásárolni. A Pénzügyminisztérium dönt az ingyenességről ezért petíciót kezdeményeznek.

Dr. Szűcs László tájékoztatást adott arról, hogy a somogyfajsi múzeumot egy alapítvány működteti, melyben a MVAE és az OMBKE is szerepet vállalt. A Dunaferri Zrt. támogatásának elmaradása miatt az alapítvány sem tud anyagi áldozatokat hozni.

Dr. Gál István csatlakozva dr. Tardy Pál felszólalásához arról beszélt, hogy az iparpolitikai bizottság számtalan helyen elmondta az észrevételeiket, de sehol sem találtak meghallgatásra. Javasolta, hogy az OMBKE küldje el a szakmai alapon összeállított észrevételeit a közjogi méltóságoknak, illetve kérjenek fel országgyűlési képviselőt interpellációra.

Dr. Tóth István emlékeztet arra, hogy október végére el kell készülni a Nemzeti Fejlesztési Terv II. üteme. Magyarország belül van a számára engedélyezett széndioxid-kvótán. A BDSZ-ben megtárgyalták a dr. Gál István által említett témákat, és az elemző anyagot átadták *Kiss Péter* miniszternek. Szintén azt javasolta, hogy a Parlamentben kellene a tervezett petíciót eljuttatni olyan képviselőknek, akik felvállalnák az egyesületi anyagban lévő kérdéskör felvetését.

Dr. Dúl Jenő: A Kerpely-emlékével kapcsolatban a Miskolci Egyetem, a MAB és a selmeczi kollégák is terveznek programot. Megkísérik összehangolni az eseményeket.

Gál János kifogásolta, hogy az oktatási bizottság munkájában éppen az egyetemi osztály nem vesz részt, holott elsősorban az ő témájukról van szó.

A választmány a vita alapján egyhangúlag megszavazta a Kovacsics Árpád főtárgyaló által írásban előterjesztett feladat-tervet. **(V. 6/2006 sz. határozat)**

ad 3.

Dr. Fazekas János, az érembizottság elnökének távolléte miatt dr. Gagyai Pálffy András ismertette az előterjesztést, mely alapján 5 bányász és 5 kohász tagtárs kitételezésére kapott lehetőséget az egyesület.

A 2006. október 16-i választmányi ülés határozatai

V. 6/2006 sz. határozat

A választmány a 95. küldöttgyűlés határozataiból fakadó feladatok végrehajtására a következő feladattervet hagyta jóvá:

1.) A küldöttgyűlés az egyesület jövőjét tekintve kiemelten fontos feladatnak tartja az egyetemi és főiskolai hallgatók megismertetését a szakma hagyományaival, bevonásukat az egyesületi életbe, és továbbra is nagy hangsúlyt kell helyezni arra, hogy végzés után továbbra is fennmaradjon a kapcsolatuk az egyesülettel.

A határozat végrehajtásának koordinálásával a választmány az egyetemi osztályt és az ifjúsági bizottságot bízta meg.

Intézkedési program kidolgozásának határideje: 2006. december 5.

2.) Az egyesület történelmi bizottsága gyűjtse össze azon bányász és kohász hősök és áldozatok neveit, akik az 1956-os forradalom és szabadságharc során veszítették életüket, vagy az azt követő megtorlások áldozatává váltak. Róluk az egyesület emlékezzék meg.

A határozat végrehajtására a választmány a történelmi bizottságot kéri fel.

Megemlékezés a 2006. decemberi választmányi ülésen.

3.) Az egyesület választmánya által létrehozott bizottság a bányászatban érintett más civil szervezetekkel összefogva, petícióban hívja fel az állami és politikai vezetés figyelmét a hazai erőforrások jobb kihasználásának nemzetgazdasági jelentőségére és a szükséges intézkedések megtételére, s azt küldje meg a legfőbb közjogi méltóságok részére.

A határozat végrehajtásának koordinálásával a választmány az iparpolitikai bizottságot bízta meg. A munkába be kell vonni a környezetvédelmi bizottságot és meg kell keresni az Országos Erdészeti Egyesületet.

A petíció elkészítésének határideje: 2006. december 5.

4.) Az egyesület kísérelje figyelemmel a felsőoktatási reform megvalósulásának folyamatát, és azt értékelve észrevételeit közölje az állami és politikai vezetéssel.

A határozat végrehajtásának koordinálásával a választmány az oktatási bizottságot bízta meg az egyetemi osztály bevonásával.

A végrehajtásról jelentés 2007. március 31-ig.

V. 7/2006 sz. határozat

A választmány jóváhagyta az érembizottság javaslatát a 2006. évi Borbála-érem kiállításokról.

V. 8/2006 sz. határozat

A választmány elfogadta a 2007. évi tisztújításra való felkészülés programját. (A program a jegyzőkönyv mellékletét képezi.)

V. 9/2006 sz. határozat

A 2006. évben a fiatal szakemberek részére kiírt pályázat eredményeként Paulusz Ferenc és Kardos Ibolya egyaránt első díjban részesül.

Az OMBKE 2007-ben ismét kiírja a pályázatot.

A választmány jóváhagyta az érembizottság javaslatát **(V.7/2006 sz. határozat)**.

ad 4.

Dr. Gagyai Pálffy András ügyvezető igazgató a felkészülés programját írásban megküldte a választmány tagjainak.

Felhívja a figyelmet, hogy az egyesületi küldöttgyűlés előtt legalább két héttel meg kell tartani a szakosztályi tisztújító

küldöttgyűléseket, melyeket a szakosztályok intéznek.

Ósz Árpád bejelentette, hogy 2007-ben lesz 70 éves a magyar kőolajbányászat, és ehhez kapcsolódva a küldöttgyűlés helyszínének Szolnokon az új Abanovák Kulturális Központot javasolja. Ajánlja, hogy a vezetőség keresse meg a MOL Rt. vezetését, hogy anyagilag támogassák a rendezvényt.

Dr. Tolnay Lajos megköszönte a javaslatot, a MOL vezetését meg fogja keresni. Egyúttal felvetette, hogy a vaskohászati szakosztály helyzetét alaposan meg kell vizsgálni a vállalati támogatottság elmaradása miatt. Megkísérli megkeresni a Dunaferr Zrt. vezetőit, de más megoldásokban is gondolkodni kell.

Dr. Szűcs László emlékeztetett, hogy 2005-ben még sikerült némi támogatást szerezni a Dunaferrtől, de 2006-ban egyszerre három cég esett ki a támogatók közül. Sajnos jelenleg nincs magyar személy a vaskohászat döntéshozói között.

Ősz Árpád a MOL Rt.-től kapott levélre hivatkozva, melyben a támogatás csökkentéséről értesítik a szakosztály vezetőjét, javasolja, hogy korigáljuk az éves

tervben lévő támogatás összegét. Egyúttal kiosztotta az érmeokről megjelent könyvet. Bejelentette, hogy 2007-ben a kupákról jelenik meg hasonló könyv. A közelmúlt rendezvényeire készült korszakot átadta a központnak megőrzésre.

A vita után a választmány elfogadta az írásban előterjesztett felkészülési programot. **(V. 8/2006 sz. határozat)**

ad 5.

Dr. Pataki Attila távollétében dr. Gagyi Pálffy András olvasta fel a pályázat eredményét.

A pályázatra két dolgozat érkezett, melyeket a BKL Kohászat szerkesztőbizottsága bírált el. Mindkét dolgozatot alkalmaznak találták első díjra. Ennek megfelelően

Paulusz Ferenc: Kopásálló öntöttvasak mechanikai tulajdonságainak vizsgálata és *Kardos Ibolya*: Színes metallográfia alkalmazása a gyakorlatban tárgyú dolgozatokat egyaránt első díjban és 100-100 ezer forint díjazásban javasoljuk részesíteni. Megjelentetésüket tervbe vették.

A pályázatok anyagát az OMBKE javasolja felvenni a 2007 tavaszán Buziásfürdőn megrendezésre kerülő konferencia előadásai közé. 2007-ben javasoljuk a pályázat újbóli kiírását.

A választmány az előterjesztett javaslatot egyhangúlag elfogadta **(V. 9/2006 sz. határozat)**.

(Összeállítva az ülés jegyzőkönyve alapján.)

Az OMBKE szótárbizottságának jubileumi találkozója

Tavaly szeptember végén immár 15. alkalommal találkozott az 1992-ben, az OMBKE centenáriumának évében megjelentetett Fémkohászati műszaki értelmező szótár szerkesztőbizottsága. Az elmúlt 15 évben az először Selmecebányán, majd az ország legszebb, turisztikai látványosságokkal rendelkező helyein eltöltött hosszú hétvégék mindig alkalmat nyújtottak a közös emlékek felelevenítésére és a barátság elmélyítésére. Köszönet illeti ezért *dr. Hatala Pál* hajdani főszerkesztőt, aki nagy odafigyeléssel szervezi évről évre a gazdag programokat.

Az eredeti szerkesztőbizottság néhány taggal kibővült akkor, amikor a szótár szóanyagára építve a TP Technoplus Kft. sikeres európai uniós pályázatot nyújtott be négy nyelvű, on-line hozzáférési lehetőséggel rendelkező virtuális szótár és oktatóanyag kidolgozására. Az ezt tartalmazó www.metalingua.hu honlapról érhető el az időközben ugyancsak pályázat útján hétnyelvűre bővített (magyar, német, angol, svéd, cseh, lengyel, olasz) elektronikus szótár a www.ovotrain.hu honlapon. A továbbfejlesztett virtuális szótár igazi újdonsága abban van, hogy a teljes kohá-



■ A szerkesztőbizottság tagjai és családtagjaik a szigligeti kikötőben

szatnak és határterületeinek a szóanyagát dolgozza fel úgy, hogy a magyarázat is mind a hét nyelven a használók rendelkezésére áll. A szótár számos képet, ábrát és animációt, videót tartalmaz, legújabban pedig olyan oktatási anyaggal bővül, amelynek modelljeivel csavarról-csavarra, lépcsőről-lépcsőre építhető fel egy-egy tech-

nológiai berendezés vagy folyamat.

Az ideai összejövetel során mód volt arra, hogy *dr. Bakó Károly* projektmenedzser beszámoljon a program állásáról és elmondja azt a jó hírt is, hogy jelenleg folynak a tárgyalások egy újabb nyelvre, az oroszra történő fordításról.

L. K.

Minden kedves Tagtársunknak és Olvasónknak békés, boldog új évet kívánunk!

A BKL Kohászat szerkesztősége

Fémkohászati szakmai napok

2000 ősze óta rendezzük meg az immáron hagyományosnak mondható fémkohászati szakmai napot. A helyszín mindaddig a Miskolci Egyetem volt, ahol hallgatók, oktatók és meghívott ipari szakemberek találkozhattak egy rövid, 4-6 előadást magába foglaló konferencián, majd az azt követő baráti találkozón, amely mindig egy hagyományápoló szakestéllyel záródott.

2005-ben ez a hagyomány látszólag megszakadt. Az egyetemi osztály megalakulásának 50. évfordulója alkalmából rendezett ünnepség, és egyéb időpontegyeztetési lehetetlenségek miatt a szakosztályvezetés úgy határozott, hogy 2006 tavaszán tartja meg a hagyományos őszi rendezvényét, vagyis a 2005-ben elmaradt VI. fémkohászati szakmai napot, de a soron következő VII.-et is felvállalja még 2006-ban.

Petrusz Béla elnökünk javaslata volt, hogy ha már egy évben két szakmai napot rendezünk, adjunk lehetőséget a dunaiújvárosi főiskolásoknak is. Egyrészt az elmúlt években több alkalommal is (többek között többször Selmecebányán) kiérdemelték az odafigyelést, másrészt a szakosztály tervei között egyébként is szerepelt, hogy a Miskolci Egyetemmel fennálló jó kapcsolatot terjesszük ki a főiskolai oktatói kar és hallgatók felé, még ha Dunaiújváros nem is a fémkohászat fellegvára.

A Dunaiújvárosi Főiskola előbb meglepetéssel, majd igen kedves invitációval fogadta terveinket. *Dr. Kováts Miklós* adjunktus, az általunk megcélzott kontaktszemély, később a rendezvény helyi programfelelőse tolmácsolásában kedves és biztató meghívást kaptunk *dr. Zsámbok Dénes* intézetvezetőtől, majd írásban is megerősítve mindezt *dr. Kadocsa László* rektorhelyettes úrtól.

Az előzmények ismertetését követően arról számolhatunk be, hogy 2006. április 7-én sikeres szakmai napot tartottunk hagyományosan a Miskolci Egyetemen, majd a folytatás októberben következett: új helyszín, részben új hallgatók. Kölcsonös cél volt, hogy a szakosztály megismerje Dunaiújvárost és a főiskolát, illetve a főiskola a szakosztályt. A házigazdák kiváló

rendezésének előjelei ellenére meglepő volt a sajtó szokatlan mértékű érdeklődése. Az írott sajtón túl három helyi – illetve regionális – televízió is megszólaltatta Petrusz Béla elnökünket. Ezek után konkrétan a szakmai napokról:

VI. fémkohászati szakmai nap

(Miskolc, 2006. április 7.)

Program:

1. Elnöki megnyitó (Petrusz Béla szakosztályelnök)
2. Technológiaváltás: Korszerű alumínium-olvasztás a MAL Zrt. inotai öntödéjében
Előadó: *Jenet Gábor* divízióigazgató
3. Bemutatkozik az Inter-Metal Recycling cégcsoport
Előadó: *Károlyi-Perger Barbara*
4. „Rézbányászat Budapesten” – Elektromos hulladékok feldolgozása az Inter-Metal Recycling Kft.-nél
Előadó: *Tihanyi Ervin* üzletágvezető
5. A Csepeli Fémmű helyzete és az ezzel kapcsolatos kilátások
Előadó: *dr. Megay Oktáv* felszámoló

A mintegy 80 fős hallgatók előtt a szakmai konferenciát *Balázs Tamás*, a szakosztály alelnöke vezényelte le, majd *Török Tamás* házigazda kíséretében együttesen megtekintettük az egyetemi könyvtár előterében megrendezett, *Horváth Zoltán* fémkohász professzor tiszteletére rendezett emlékkiállítás. Ezt követően az E/2 kollégium adott otthont a tanár-diák-ipariak vacsoratalálkozójának, majd a hagyományápoló szakestélynek. A szakest elnöke *Gál János*, alias Pici fémkohász ultrasupra veteránissimus volt, aki egy idő után elfáradván és tisztességből elnöki szalgját átadta a jövő generáció egy arra érdemes tagjának, a valétaelnöknek.

A szakmai nap szponzorai az Intermetalex Kft. (Csepel) és a Csepeli Fémmű FA voltak. Köszönet érte.

VII. fémkohászati szakmai nap

(Dunaiújváros, 2006. október 20.)

A szakmai konferencia – melyet a hagyományok szerint ismét *Balázs Tamás* alelnök vezetett – Petrusz Béla köszöntésével indult, majd válaszként *Kadocsa László*

rektorhelyettes mutatta be részletesen a főiskola jelenét, eredményeiket és terveiket, elindítva ezzel a szakmai nap programját.

Program:

1. Elnöki köszöntő (Petrusz Béla szakosztályelnök)
2. A Dunaiújvárosi Főiskola bemutatása
Előadó: *Dr. Kadocsa László* rektorhelyettes
3. A Dunaferr Zrt. Fémbevonó- és Fémfeldolgozó Mű tevékenysége
Előadó: *Török Péter* szakértő
4. Horganyzott acél műtárgyak a közutakon
Előadó: *Bánóczki Tamás*, DAK Kft., üzletág igazgató
5. Sárgaréz öntvények tulajdonságainak vizsgálata
Előadó: *Szabó Gábor* főiskolai hallgató
6. Ipari hőkezelő berendezések gyártása az Antal Kft.-nél
Előadó: *Antal Béla* ügyvezető igazgató
7. A vashulladék begyűjtéstől az elektromos hulladék feldolgozásig
Bemutatkozik a Feferrum Kft. és az E-Elektra Zrt.

Előadók: *Hajnal János* és *Kiss István*
A rendezvényt hagyományosan ünnepi vacsora, majd azt követően *Clement Lajos*, alias Fradi ultra-supra veteránissimus elnöksége mellett a hagyományos szakestély zárta.

A szakmai nap szponzorai az előadók közül a Feferrum Kft. (Bp.) és az E-Elektra Zrt. (Dunaiújváros), továbbá – akikre mindig tudunk számítani – a Schmelzmetal Kft. (Csepel), a Glóbmatal Kft. (Törökbálint) és a HWH Metaltop Kft. (Csepel) voltak.

Nagy örömünkre sikerült bepótolnunk a tavaly objektív okok miatt elmaradt szakmai napot, és talán felcsigáztuk a dunaiújvárosi kollégák érdeklődését is... végül is fémkohászzal kezdődött a kohászat. A szakosztályi szervezők mellett mindenképp köszönet illeti a két oktatási intézmény részéről a szervezésben országnrészről vállaltó *dr. Török Tamás* egyetemi docent és *dr. Kováts Miklós* főiskolai adjunktust.

✍️ (Hajnal J.)

95. születésnapját ünnepelte

Szomolányi Tibor a Kohászati Tervező Iroda hengerműi osztályának főtervezője, majd osztályvezetője 1911. október 22-én született Szobon.

A Szegedi Magyar Kir. Állami Felső Fémipari Szakiskolát 1931-ben végezte el jeles eredménnyel. 1933-ban bevonult a debreceni híradó zászlóaljhoz, ahonnan 1934-ben szerelt le mint karpaszományos őrmester. Később egyhavi továbbképzésre hívták be, és ekkor zászlós (alhadnagy) rendfokozatot kapott. Két évvel később vették fel a Diósgyőri Vasgyárba, ahol a durvahengerműben tervezői beosztásban dolgozott. Rövid idő alatt megtervezte a páncéllemez-egyengető gépet, ezért soron kívül előléptették. Később a durvahengermű üzemvezetője lett, s ennek negyedik évében elnyerte a Diósgyőri Vasgyár legjobb üzemvezetője címet.



1951-ben áthelyezték Budapestre a Kohászati Tervező Irodába; először főtervező volt, majd a hengerműi főtervező osztályvezetője lett. Amikor a diósgyőri félfolytatólagos középhengermű tervei elkészültek, megbízást kapott a beruházás vezetésére és üzembe helyezésére. Elismerésként megkapta a Munka Vörös Zászló Érdemrendet. A diósgyőri durvahengerműi rekonstrukció tervezése és kivitelezése után Munka Érdemrend ezüst fokozatát kapta. A dunaújvárosi szélesszalag-meleghengermű orosz terveit megbírálta, így a Gipromez két hónap alatt átjavította azokat. Tevékenyen részt vett a magyar tervezésekben, ő tervezte az automatikus táblalemezvágó gépsort. A szélesszalaghideghengermű tervezésében is részt vett. 1972. január 1-jétől nyugdíjas.

Az OMBKE-nek 1958 óta tagja.

85. születésnapját ünnepelte

Komár László okl. kohómérnök 2006. november 12-én töltötte be 85. életévét. Ózdon született, ahová apai nagyapját 1856-ban hozatták le a Felvidék egyik vasgyárából hengermeisternek.

Középiskoláit az egri ciszterci gimnáziumban végezte, majd ezt követően a soproni műszaki egyetemen szerezte meg a kohómérnöki oklevelet.

Az Ózdi Kohászati Üzemek kötelékébe 1950-ben lépett be. A nagyolvasztóműben üzemmérnökként kezdte meg pályafutását, majd a technológiai és kutatási főosztályon dolgozott, különböző beosztásokban mindvégig a nyersvasgyártás területén. A vállalatvezetés 1980-ban nevezte ki a vezérigazgató tanácsadó szervezete keretében műszaki-gazdasági tanácsadónak. Itt dolgozott az 1983 végén bekövetkezett nyugdíjazásáig, majd nyugdíjasaként 1987 végéig.

Az 1950-es években megindult nagyarányú kohótechnikai és -technológiai fejlesztés minden fontos szakaszának, témájának előkészítésében, kidolgozásában és üzemi bevezetésében részt vett. Számos kutatást-kísérletet vezetett, vagy ilyenekben közreműködött, éppúgy, mint a külföldi tanulmányutak tapasztalatainak hasznosításában (pl. optimális földgázbefűvés a kohóba, optimális salakösszetétel megállapítása, a nyersvas kéntelenítése, a termovízió alkalmazása a kohászati berendezések meghibásodásának felderítésében, keramikus léghevítőgökök alkalmazása). Országos szintű munkabizottságokban vett részt és dolgozta ki az OKÚ-re előírt feladatokat.



Különböző újítások szerzője, társszerzője, pl. a zsugorítvány minőségjavításához a kettős keverés, a pelletelés bevezetése, az öntészeti nyersvas kohón kívüli előállítás.

Az 1950-es években a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem ózdi esti tagozatán az öntészet előadója. Előadásokat tartott a mérnöki továbbképzés keretében, valamint különböző tanfolyamokon. Cikkei jelentek meg az Ózdi Acél szaklapban.

Főbb kitüntetései: többszörös Kiváló Dolgozó, a kohó- és gépipari minisztertől „Kiváló Munkáért” díj, vállalati Alkotói Nívódíj, Eötvös Loránd-díj (1983), 40 éves egyesületi tagságért Sóltz Vilmos-emlékérem.

80. születésnapját ünnepelte

Köhler Imre okl. kohómérnök Szombathelyen 1926. október 30-án született, és ott érettségizett. Majd a műszaki egyetem kohómérnöki karán 1952-ben diplomát kapott, és 2002-ben az aranydiplomát vehette át.

Gyakornokként az Ózdi Acélmű martin-kemencéjénél, illetve a Vasöntöde és Gépgyárban a „melegüzemi technológia” folyamatait közelebbről megismerte.

A diploma megszerzése után az alumíniumiparba került. Dolgozott az Ajkai Alumíniumkohónál, a Tatabányai Alumíniumkohónál, illetve az Inotai Kohóban. Az 1953-as kohóleállításkor a Maszobal áthelyezte a Székesfehérvári Könnyűfém-műhöz. Itt technológusként, majd technológiai osztályvezetőként az alumíniumhengerek, -sajtolás, -húzás, -kovácsolás területén az alapvető fogásokat elsajátította. Ugyanis a kísérleteket, pl. szalaghengerlést, húzásokat maga végezte.

Munkaterületéhez az új profilok bevezetése és teljesen ismeretlen technológiák megalkotása és alkalmazása tartozott. Közreműködésével elkészült a magyar hűtőszekrény prototípusa – 1958-ban – egybehengerelt alumínium csőjáratos lemezzel, ami lehetővé tette, hogy Magyarországon nyugati típusú (Roll-Bond eljárással készülő) hűtőszekrényt gyártsanak a Jászberényi Hűtőgépgyárban.

Több találmányát vezette be az ipar. Az általa javasolt technológia szerint készültek a közúti alumínium jelzőlámpák és alumínium világítóoszlopok. A repedésmentes, feszültségi korrózióra érzéketlen, nagy szilárdságú és folyáshatárú AlZnMgCu ötvözet előállítása révén hozzájárult az új bányabiztosítási szerkezetek gyártásához.

Az Ikladai Ipari Műszergyár által gyártott villanymotorok öntött alumíniumházzal készültek, ütésre érzékenyek voltak és az öntésnél sok selejt keletkezett. Az öntött motorházakat javaslatára lecserélték üreges, nagy méretű alumíniumprofilokra, ami alapanyag-megtakarítást és exportálási előnyöket jelentett.



Az egész alumíniumiparra kiterjedő tapasztalatai alapján az Alumíniumipari Múzeum területén lévő, a felszámolt alumíniumipari vállalatoktól begyűjtött műszaki dokumentációk feldolgozásában és osztályozásában is részt vett. A munka során új rendszert vezettek be, és a számítógépes nyilvántartás megalkotásával kezelhető és egybefüggő egészet alkot a múzeumi dokumentáció.

Szakkikerei jelentek meg a Bányászati és Kohászati Lapokban illetve az Alumínium folyóiratban. A legutóbbi időben az Alumíniumipari Múzeum kiadásában megjelenő folyóiratban jelentek meg cikkei. Ezen kívül a könnyűfémhengereszek szakmai tankönyvét írta meg, amelyet utánnymotak új kiadásban, javított ki-
telben.

75. születésnapját ünnepelte

Bene Imre kohómérnök 1931. augusztus 22-én született Derecskén. 1958-ban szerzett oklevelet a miskolci egyetemen. Végzés után Debrecenbe került a Gördülő-csapágy Gyárba, ahol először anyagvizsgáló mérnökként, majd 1962 januárjától a metallográfiai laboratórium vezetőjeként dolgozott.



Az MGM laboratóriumában sokat foglalkozott a csapágyacél-alapanyagok mikrozárványainak hatásával, különösen a pittingképződés és a csapágyak élettartama közötti kapcsolattal. Öntöttvasak és acélok vizsgálataival is sokat foglalkozott.

Az egyesületi munkát 1959-ben kezdte, amikor hamarosan megalakult a debreceni csoport. Ez a csoport kb. egy évtizedig nagyon aktív volt. Összegyűjtötte Hajdú-Bihar megyében és Debrecenben a kohász vagy rokon szakmában foglalkoztatott szakembereket.

Az utóbbi években irodalmakból összegyűjtötte a 19-20. században Debrecenben üzemelő nagy műhelyek, színesfémöntvényeket gyártó üzemek fellelhetőségét. Ezt az anyagot 2005-ben megküldte az Öntödei Múzeumnak, és ugyanebben az évben előadást is tartott a témáról a debreceni MTE SZ-ben.

Baráz András okl. kohómérnök 1931. december 15-én született Borsodnádasdon. Innen került kacsaringós utakon az ózdi József Attila Gimnáziumba, ahol 1951-ben érettségizett. 1957-ben a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen kohómérnöki diplomát, majd 1970-ben kohóipari gazdasági mérnöki oklevelet szerzett.



Kezdő mérnökként Csepelre került, a vas- és acélöntödébe üzemmérnöknek. Ott éli le élete nagy részét, az öntészet különböző területein, beosztottként és vezetőként. 1973-tól – egy kis kitérőként – a Csepel Művek vezérigazgatóságán műszaki és gazdasági szaktanácsadó, majd a műszaki fejlesztési igazgatóságon fejlesztési főmérnök. 1983-ban, amikor a nagy átalakulások a Csepel Műveket is elérik, megszűnik a műszaki fejlesztési igazgatóság, ekkor visszamegy első munkahelyére, a vas- és acélöntödébe. Az öntöde fejlesztése kapcsán alkalma volt felsőfokú német nyelvvizsgájához sokoldalú gyakorlatot szerezni, nyelvtudását tökéletesíteni, amit munkája során jól és szívesen hasznosított.

1990-ben – a változások nagy évében – elmegy a Mineralimpexhez főmunkatársnak, ahol hasznosíthatja közgazdasági- és németnyelv-tudását.

Munkájáért számos vállalati és állami kitüntetésben részesült.

Aktívan részt vett az egyesület munkájában, amelynek nyugdíjasként ma is tagja. 1992-ben ment nyugdíjba, azóta aktív pihenéssel tölti idejét. Sok régi munkatársával tartja a kapcsolatot, akikkel a „kohászati régi szép idejéről” beszélgetnek.

70. születésnapját ünnepelte

Dr. Szabó Zoltán okl. kohómérnök 1936. szeptember 29-én született Fertőendrén. A soproni Berzsenyi Dániel Gimnáziumban érettségizett 1955-ben. A miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Kohómérnöki Karán 1961-ben szerzett vas-, acél- és fémkohász



szakos kohómérnöki oklevelet. A diploma megszerzése után a Dunai Vasmű acélművében kezdett dolgozni. A gyakorlati év után acélgyártó, majd metallurgiai csoportvezető kinevezést kapott. Az elektrokemence üzembe helyezése után annak vezetője lett, ahol az ausztenites saválló acélok gyártásának bevezetése fűződik a nevéhez.

1971-ben a Dunaújvárosi Főiskolára került, ahol a Metallurgiai Tanszéken docensi kinevezést kapott. A tanszéken tüzeléstan, nyersvasgyártás és acélgyártás tárgyakat oktatott. A gyakorlati képzésre helyezte a hangsúlyt, amit a műhely fejlesztésében elért eredménye, és az ipari háttérű mérnökképzés bevezetésében való részvétele is bizonyít. A főiskolán tanszékvezető volt, majd főigazgató-helyettesi feladatokat is ellátott. 1982-ben benyújtotta és megvédte doktori disszertációját.

1991-től ismét a Dunai Vasműben dolgozott. Először a műszaki fejlesztési főosztályra került, majd az Acélművek Kft. metallurgiafejlesztési főmérnöke (főmetallurgus) lett. Ebben a beosztásában a nyersvasgyártás és az acélgyártás technológiájának ellenőrzése és fejlesztése volt a feladata. Munkatársaival számos gyártás- és gyártmányfejlesztési feladatot oldott meg. Ilyenek voltak – a teljesség igénye nélkül – a nagyobb szilárdságú acélok minőségének fejlesztése, az Al-mal csillapított, hideghengerlésre gyártott acélok csiszolás nélküli feldolgozására készített metallurgiai technológia, vagy a FAM teljesítménynövelésére készített új hűtési modell.

Munkáját több kitüntetéssel ismerték el: Oktatásügy Kiváló Dolgozója, művelődési miniszteri dicséret, Kiváló Munkáért kitüntetés, OMBKE-émlékérem, Kerpely Antal-émlékérem, Sóltz Vilmos-émlékérem, Dunai Vasmű ill. a Duna-ferr kiváló dolgozója.

2001. január 1-jétől nyugdíjas. 2005-ben a Duna-ferr érdekében végzett alkotó tevékenysége elismeréseként megkapta a Duna-ferr főtanácsosa kitüntető címet.

Jubiláló tagtársainknak szeretettel gratulálunk, további jó egészséget és még sok békés évet kívánunk!

Az OMBKE miskolci területi koordinációs szervezetének első éve

A 2005. július 1-jén megalakult OMBKE miskolci területi koordinációs szervezete eredményes első évet tudhat maga mögött. Ezt állapították meg a 2006. július 4-én tartott vezetőségi ülésen résztvevők.

A tanácskozáson *dr. Nyitray Dániel* javaslatára a következő témák kerültek ismertetésre, megvitatásra:

1. Miskolc város önkormányzatával kötött megállapodásban szereplő feladatok helyzete.

2. A helyi egyesületi munka első féléves értékelése, további feladatok.

Az első napirendi pont keretében *Gergelyné Bobák Katalin* vezetőségi tag beszámolt arról, hogy a 2005. november 10-én az OMBKE elnöke, *dr. Tolnay Lajos* és Miskolc város önkormányzatát képviselő *Kaáli Sándor* polgármester által a bányász-kohász hagyományok ápolása céljából aláírt megállapodás szerint a területi szervezet elkészítette a 2006. évi programját. A programot a városi önkormányzat közgyűlése elfogadta és 500 ezer Ft vissza nem térítendő pénzbeli juttatással támogatta, amit az OMBKE-nek átutaltak.

Dr. Nyitray Dániel tájékoztatta a jelenlévőket arról, hogy *dr. Tompa Sándor* országgyűlési képviselő védnökségével 2006. április 1-jén a Diósgyőri Művelődési Ház, a Diósgyőri Rádió szervezésében a diósgyőri régióban működő általános és középiskolák részére helytörténeti vetélkedőre került sor „Diósgyőrben mindenki király” címmel. A szervezők felkérésére egyesületi tagtársaink elkészítették a szakmák történetéhez kapcsolódó kérdéseket és két állomáson (a diósgyőri Mártabánya környezetében a bányászok, a vas-

gyári környezetben a kohászok) vezették a sokcsapatos vetélkedőt.

Nagyszerű programsorozatról számolt be *Drótos László*, a helyi szakmatörténeti munkabizottság vezetője, a programsorozat főszerzője. A diósgyőri kohász I. számú hivatalháza volt a központja a 2006. április 27–május 27. között „Műszakváltás” címmel megtartott rendezvénysorozatnak. Az egy hónapig tartó programok részben pályázat útján elnyert és részben a város önkormányzata által biztosított pénzügyi háttérrel zajlottak. A hivatalház földszinti helyiségeiben, valamint a kohász volt központi tanácstermében berendezett 5 kiállítás és 40 rendezvényt (irodalmi, zenei, kulturális vitaműsorok) több mint 3000 fő látogatta meg. A szervezők a program összeállításakor több célt határoztak meg, egyrészt valós ipari környezetben az ipari örökség népszerűsítését, ezen belül felhívni a figyelmet a város műszaki múltjára, másrészt felélelteni a reál és humán értelmiség kapcsolatát. A programokban kohász tagtársaink a kiállítások gerincét adó „A vaskultúra magyarországi állomásai” tárlat vezetését és a hétvégeken igen népszerű gumikerekű kisvonatos gyárlátogatást vezették.

A második napirendi pontban elhangzott tájékoztató alapján a területi szervezet vezetősége sikeresnek ítélte meg a 2006. május 28-án Egerben tartott OMBKE közgyűlésére és az azzal egy időben zajló bányász-kohász-erdész találkozóra történt helyi szervezést és a miskolci tagság részvételét. Az ünnepi programokban több mint 70 miskolci és Miskolc környéki bányász, kohász tagtársunk vett részt.

A jelenlévők tájékoztatást kaptak arról, hogy 2006. június 3-4-én a Rotary Klub főszervezésével Diósgyőrben került megrendezésre az V. Fazola nemzetközi díszkovács verseny. A program keretében a felsőháromri Kohászati Múzeum előtti téren Fazola Frigyes-emlékmű avatására került sor. Az OMBKE részéről *dr. Tóth Lajos Attila* és *Lóránt Miklós*, vezetőségünk tagjai helyezték el a tisztelet koszorúját. Az ünnepség meglepetése volt, hogy a múzeum történész szakembereinek több éves kutató munkáját siker koronázta, fellelték a gyáralapító dinasztia ma élő tagját. Az ünnepségen részt vett a Békéscsabán élő *Adamik György János*, Fazola Frigyes leányának, *Fazola Johannának* leszármazottja.

Dr. Nyitray Dániel beszámolt arról, hogy 2006. június 10-én a DAM 2004. Kft.-ben ünnepi adaggyártás keretében, majd az azt követő szakestélyen tiszteletbeli kohásszá avatták *dr. Dobrossy Istvánt*, a miskolci levéltár igazgatóját.

A szervezet vezetősége két lényeges, a közeli hónapokban megrendezésre kerülő program szervezésére hívta fel a figyelmet: – 2006. szeptember első hétvégéjén lesz a hagyományos selmeci szalamanderünnepség. Cél az, hogy ezen minél többen vegyenek részt a Miskolc és környékén működő alapszervezetekből.

– Szervezetünk döntött arról, hogy 2006. szeptember második felében a helyi erdész, bányász, kohász alapszervezetek bevonásával közös találkozót szervez, melynek célja, hogy a három szakma képviselői a selmeci hagyományokra építve minél szorosabbra fűzzék kapcsolataikat.

Dr. Nyitray Dániel

A Nógrád megyei területi szervezet életéből

Szeptember végétől az OMBKE Nógrád megyei szervezete folytatta a minden hó utolsó csütörtökén tartott klubdelutánjait.

Itt a vezetőség tagjai tájékoztatást adnak a központi eseményekről, a munkatervben megfogalmazott feladatokról, programokról. Majd hagyomány, hogy a tárgyhóban született kollégákat egy pohár itallal köszöntjük és kedvenc dalát elénekeljük.

Mozgalmas volt a dalkör év végi programja is. Szeptember elején az erdélyi Órad-

nán jártak. Az ott megrendezett Magyar Napokon néhány hagyományos dallal léptek fel, és a fogadók örömeire erdélyi dalokat is megtanultak és előadtak. Felléptek a számveteli főiskola évnyitó ünnepségén is. Október végén a Salgótarjáni Zeneiskola őszi hangversenysorozatának első előadására kaptak meghívást. Itt az acélgyári gyökerű „AKKORD” fúvószenekar megalakulásának 25. évfordulója tiszteletére tartott koncerten énekeltek. December 2-án a Kohász Mű-

velődési Házban a „Váci Mihály szavalóverseny” városi döntőjének megnyitásakor énekeltek hagyományos diákdalokat, s ezzel fogadták a versenyzőket és kísérőiket. Egyre gyakrabban hívják meg az együtttest a különböző városi rendezvényekre.

Szervezetünk november 30-án tartotta az évi utolsó klubnapját, mivel a decemberi utolsó csütörtökön inkább mindenki családjával ünnepelt, s készült átlépni a következő évre.

„Hagyományátadó szakestély” Salgótarjában

2006 májusában már írtunk arról, hogy a Budapesti Gazdasági Főiskola Pénzügyi és Számviteli Karának Salgótarjáni Intézetéből igazgatójuk vezetésével néhány tanárt és diákot meghívtunk egy szakestélyre, hogy megismerjék ezt a Selmecbányáról származó diákhagyományt. Négy évet eltöltenek a diákok Salgótarjában, de elbeszélésekből kiderül, nem sokat tudnak a városról és környékéről, a látnivalókról.

A mai világban felgyorsult az oktatás folyamata is. Hétfőtől csütörtökig egész nap előadás, esetleg péntek délelőtt még néhány óra és utána vége, mindenki igyekszik hazafelé. Több száz diák tanul a városban és csak vasárnap este érkezik vissza, így nehéz

közös rendezvényt szervezni. Az OMBKE nógrádi szervezete próbálja a diákokat „megfertőzni” az ilyen régi diákszokásokkal.

November utolsó hétvégén már a főiskola épületében közösen szerveztük meg a szakestélyt. Közös volt a technikai feltételek beszerzése, aktívan részt vállaltak a szakestélyi tisztségviselő szerepében, *dr. Gubán Miklós* igazgatóhelyettes pl. a háznagy, *dr. Rozgonyi József* intézetigazgató rövid ideig az elnöki feladatokat látta el. Szólt arról, hogy nagyon jónak tartja a bányászok és kohászok kezdeményezését, régi tradíciók megismertetését és továbbadását a mai főiskolások körének. Szívesen ad-

nak otthont máskor is a szakestélynek, amely nem csak a hagyományápolásból, hanem a kellemes szórakozásból, a jókedvre derítő kulturált italozásból is példát mutatott a fiataloknak.

A hagyományoknak megfelelő forgatókönyv szerint megtartott, három és fél órás szakestélyről kissé fáradtan, de vidáman távoztak a résztvevők.

A főiskola igazgatójával tervezzük egy szerződésfelét, mely szerint a végzett hallgatók csak akkor kapják kézbe a diplomájukat, ha az előírt nyelvvizsga igazolás mellé bemutatják a Bányamúzeum belépőjegyét is. Szerintünk egy négy évig salgótarjáni diák e nélkül nem búcsúzhat el városunktól.

Borbála-napi megemlékezés Nógrádban

A Nógrádi Történeti Múzeum Baráti Köre, a Baglyasaljai Baráti Kör és az OMBKE Nógrád megyei szervezete december 4-én a Bányamúzeumban tartotta meg a Szent Borbála-napi ünnepséget. A bányászhimnusz elhangzása után *dr. Szvirček Ferenc*, a múzeum címzetes igazgatója beszédében emlékezett meg a bányászok és kohászok védőszentjéről, e hagyomány sok évszázados elterjedéséről és megünnepléséről főleg a bányászok körében.

Előadása második részében első alkalommal szólt azokról a bányászokról – név szerint: *Balázs József, Dávid Lajos, Gáti János, Gubányi Ferenc, Kiss István, Molnár Zsigmond, Nagy Sándor, Németh Ferenc, Szarvas Pál és Tóth Sándor* –, akik az 1956. december 8-ai salgótarjáni sortűz áldozatai lettek. A nevek elhangzása alatt a „klopacska” hangja szólt minden név után. Ezután a résztvevők gyertyát gyújtottak a Bányamúzeum kertjében lévő márványoszlopok mellett, amin a nógrádi aknában százötven év alatt, munka közben elhalt közel ezer bányász neve van felvésvé. Eközben a Bányász-Kohász Dalkörünk elénekelte az „Ímhol a föld alá megyünk...” dalt.

Az ünnepség második része a múzeum könyvtártermében folytatódott fehér asztal mellett. Beszélgetések, emlékezések a régi kollegákról, munkatársakról, élményekről, majd a dalkörünk régi diákdalok éneklésével szórakoztatta a megjelenteket.

 **Vajda István - Liptay Péter**



■ Bányász-kohász dalkörünk jelenvolt tagjai



■ Dr. Szvirček Ferenc emlékbeszédét tartja



■ Vajda István múzeumvezető gyertyát gyújt

Ajándékot kapott az Öntödei Múzeum

Szép ünnepség zajlott le 2006. szeptember 19-én az Öntödei Múzeumban. Ekkor nyílt meg „Az ajándékba kapott tüzeslovak” című kiállítás, ahol bemutatták azt a 175 vasalót, amelyek egy 204 darabos gyűjteményből származnak, s melyeket dr. Éva Tóásó-Tongue asszony ajándékozott az Öntödei Múzeumnak.

A magyar származású, s férje révén angol állampolgársággal is rendelkező jogásznő több évtized alatt gyűjtötte össze kollekciját. Férjével együtt Svájcban, egy nemzetközi kábítószerellenes szervezetben dolgozott, és így lehetősége nyílt arra, hogy a Föld minden táján régi és új vasalókat vásároljon. Természetesen amikor barátai, ismerősei értesültek szenvedélyes gyűjtőmunkájáról, sokan ezzel ajándékozták meg a házaspárt. Ez év elején határozta el, hogy gyűjteményét olyan magyar közgyűjteménynek ajándékozza, amelyik azt méltóképpen megbecsüli, s gyűjteményébe illeszti. Ugyanakkor néhány férje, Archer Tongue vasúttörténeti könyvgyűjteményét is felajánlotta a Közlekedési Múzeumnak. Az adminisztrációs nehézségeket legyőzve az Öntödei Múzeum az Antamik Kft. hathatós segítségével elhozatta Lausanne-ból a két gyűjteményt, s a legfontosabb állagmegóvási munkákat elvégezve, a vasalógyűjteményből kiállítást rendezett.

A kiállított műtárgyak a vasalók valamennyi jelentős típusát reprezentálják az edényvasalótól a faszenes vasalókon át a



■ 1. kép. Részlet az Öntödei Múzeum galériáján látható vasalókiállításból

korai elektromos vasalókig. Az átadott anyag jól kiegészíti az Öntödei Múzeum vasalógyűjteményét, mert az eddig főleg magyar öntödékből származó példányok sorát most külföldiekkel színesíti, így például Fülöp-szigeteki, egyiptomi, francia és amerikai vasalókkal. A vasalók anyagminősége és funkciója is nagyon változatos. Találunk közöttük olyat, amelynek anyaga teljes egészében öntöttvas vagy öntött sárgaréz, de vörösréz lemezből készült, s acélból kovácsolt példányok is előfordulnak közöttük. Van itt biliárdasztalvasaló, spirituszos útivasaló, a régi korok ruháit díszítő fodrok vasalására használt speciális „szerszám”, hidegorrú paraszas vasaló és a szabóságokban használatos nehézvasaló, s még sok-sok érdekesség (1. kép).

A vasalók használatának megértését segítik az Öntödei Múzeum „Régi tüzeslovak” című vándorkiállítására készült, de e kiállításon is jól használható gyártmány- és technikatörténeti tablók

és az Öntödei Múzeumi Füzetek sorozatában megjelent Régi vasalók című könyvecske. Ezek tanulmányozása közelebb viszi a látogatót a vasalók különös és rendkívül változatos világához. A kiállítás hangulatát nem kis mértékben emeli az is, hogy a Textilipari Múzeum kölcsönözte a vasalással kapcsolatos képzőművészeti alkotásokról készített reprodukcióit.

A szeptember 19-i kiállítás megnyitóján Kócziánné dr. Szentpéteri Erzsébet, az Országos Műszaki Múzeum főigazgatója köszönte meg Dr. Éva Tóásó-Tongue asszonynak a jelentős adományát. Ezután dr. Sági Zoltán, a Közlekedési Múzeum főigazgatója mondott köszönetet a több száz vasúttörténeti kötetet tartalmazó könyvgyűjteményért (2. kép). Lengyelné Kiss Katalin múzeumigazgató emlékül egy Budapestről szóló szép kötetet nyújtott át Éva asszonynak, aki meghatottan szólt arról, hogy megnyugtató számára, hogy értékeik a magyar technikatörténet múzeumait gazdagítják.

A nagy számban megjelent érdeklődők ezután szerény fogadás után a múzeum munkatársainak szakmai vezetésével ismerkedhettek meg az értékes, különleges darabokkal. A kiállítás február végéig tekinthető meg.

■ Millisits Máté
művészettörténész



■ 2. kép. A Közlekedési Múzeum nevében dr. Sági Zoltán mond köszönetet az adományozónak

„Láthatóvá vált” az Országos Műszaki Múzeum

Az Országos Műszaki Múzeum hányatott sorsa után úgy tűnik, nyugodtabb éveknek néz elébe. Elődje már 1808-tól, mint a Magyar Nemzeti Múzeum Technológiai Osztálya működött, majd 1883-tól a kortárs ipari kutatásra is kiterjedő Technológiai Iparmúzeumként önállóvá vált, és a József körút – Népszínház utca sarkán lévő épületben kapott otthont. Igaz, hogy 25 év után múzeumi jellegét elvesztette, és 1926-tól Magyar Királyi Technológiai és Anyagvizsgáló Intézet néven működött tovább.

1935 fordulópont volt: hosszú előkészítés után *Lósy-Schmidt Ede* (1879-1948) MÁV főtanácsos alapította meg és tette működőképesé az Országos Magyar Műszaki Múzeumot, amelynek gyűjteményét a MÁV egyik épületében helyezték el. Mivel a MÁV az épületet 4 év múlva visszaigényelte, új helyet kellett keresni, és ekkor határozták el az anyag Kassára telepítését. Tizenhárom 15 tonnás fedett vagonban szállították át a tárgyakat Kassára (akkor Magyarország volt), ahol az intézmény 1943. november 11-én nyílt meg. Alig egy év elteltével, a háborút követően Kassát újra elcsatolták Csehszlovákiához – így a múzeum anyaga ott maradt, és megalapozta a Szlovák Műszaki Múzeum (Slovenské technické múzeum) gyűjteményét.

Az Országos Műszaki Múzeumot így újra kellett alapítani. Az Elnöki Tanács 1954-ben rendeletet hozott a Műszaki Emléke-

ket Nyilvántartó és Gyűjtő Csoport megalakításáról, amely 10 évi fennállás után kapta csak meg a Kaposvár utcai főépületet. Majd 1973-ig kellett várni, hogy a csoportot a kormány Országos Műszaki Múzeummá, országos múzeummá alakítsa át.

Az első 20 évben *dr. Szabadváry Ferenc* professzor (1923-2005), majd 1994-2004 között *dr. Vámos Éva* és ezután *Kóczyánné dr. Szentpéteri Erzsébet* az intézmény főigazgatója.

A hányatott sorsú múzeum ma mintegy 17 000 műtárgy birtokosa, és elérkezett annak az ideje, hogy ezekből a tárgyakból immár állandó kiállítása is legyen.

Az Országos Műszaki Múzeum zseniális gondolattal oldotta meg nehéz feladatát: saját raktára egy részét tanulmánytárrá alakította át, és így több száz értékes tárgyát a látogatók számára is bemutatja. A tanulmánytár tulajdonképpen egy több „emeletes” polcrendszer, amely részben üvegezett (vitrierszerű), más része pedig rácsos, így jól látható minden kiállított tárgy.

A tanulmánytár jelentős szerepet kap az oktatásban, mégpedig a tudománytörténeti háttérképzés, az ismeretanyag elmélyítése és tárgyakhoz való rögzítése a tanítás-tanulás folyamatához bő demonstrációs anyag biztosítása révén. Ugyanakkor javítja az oktatás légkörét tárgyaival, interaktív hátteret biztosít a tanuláshoz, szakismereteket ad, és há-

romdimenziós, többnyire működő, a folyamatokat tükröző eszközökkel segíti az elméleti anyagok megértését.

A tanulmánytár tehát hasznos mind a tanulóifjúság nevelésében, mind a technikatörténeti kutatásban.

A tanulmánytár szakterületekre bontva mutatja be a műszaki fejlődést: ezek némelyike a földrajz, geodézia, optika, elektromosság, gépészet, háztartások műszaki eszközei, számítástechnika stb. Különleges darabja a kiállításnak az Ural-2 típusú szovjet számítógép, amely hatalmas méreteivel lenyűgözi az embert, míg a közelében lévő Commodore személyi számítógép szinte elvész kicsinységével.

Szép, érdekes és tanulságos ez az új múzeumi kiállítás, amelynek megtekintését mindenkinek – életkortól függetlenül – ajánlani lehet. Az Országos Műszaki Múzeum vezetésének, elsősorban *Kóczyánné dr. Szentpéteri Erzsébet* főigazgató asszonynak és munkatársainak pedig gratulálunk a kiválóan bemutatott tanulmánytárhoz.

A tanulmánytár látogatása *Borók Zsuzsával* vagy *Harlov Melindával* történet előzetes telefoni (204-4095) egyeztetéssel lehetséges. Az egyeztetés e-mailben is megoldható: borokzsuzsa@nadir.hmst.hu címen. A tanulmánytár az Országos Műszaki Múzeum területén (1117 Budapest, Kaposvár u. 13-15.) található.

 LKK - KO

Emlékoszlop Fazola Frigyes tiszteletére

A Rotary Club Miskolc kezdeményezésére és szervezésében, az Országos Műszaki Múzeum Kohászati Múzeuma közreműködésével, a Fazola Henrik VI. díszkovácsverseny keretében 2006. június 3-án emlékoszlop avatására került sor Fazola Frigyes tiszteletére a felsőháromi Kohászati Múzeum épülete mellett. Az ünnepséget *dr. Veres László*, a miskolci Rotary Club elnöke, a Herman Ottó Múzeum igazgatója nyitotta meg, majd *Balikó László*, a klub korábbi elnöke adott tájékoztatást az emlékmű gondolatának megfogalmazódása és megvalósítása történetéről, megemlítve, hogy az elmúlt évben a felsőháromi temetőben Fazola Henrik gyáralapító, bányakutató tiszteletére állítottak emlékművet.

Fazola Frigyes munkásságát *Porkoláb László*, a Kohászati Múzeum igazgatója méltatta. A XVIII. sz. végén a selmeci akadémiát végzett Fazola Frigyes előbb a diósgyőr-háromi vasmű kohósáfára, majd ellenőre, igazgatója, és egyben az Alsómagyarországi Vasművek inspektora lett. Nevéhez fűződik a diósgyőri acélgyártás megalapozása, valamint az újmassai vasmű és a három tógát létesítése. Fazola Frigyes a hajdani Diósgyőri Jóságigazgatóság területén több évtizeden át bányakutatást is folytatott, melynek eredményeként kőszén- és vasérctelepeket fedezett fel, illetve aknázott ki.

A rendezvényen meglepetésként hatott, amikor *Porkoláb László* bejelentette, hogy hosszú kutatás eredményeként sike-

rült rátalálni a gyáralapító Fazola Henrik ma élő leszármazottjaira, akik közül egyikük, *Adamik György János* meg is jelent az ünnepségen.

A diósgyőri öntők által készített öntöttvas emlékoszlop leleplezése és megszentelése után, a helyi bányászzenekar közreműködésével a Fazola család leszármazottja, a Rotary Club Miskolc, a Kohászati Múzeum, az OMBKE egyetemi osztálya, az OMBKE bányászati szakosztály miskolci helyi csoportja és a Rotary Club Miskolc-Tapolca képviselője helyezte el a megemlékezés koszorúját az ünnepségen megjelent nagyszámú kohász és bányász szakember jelenlétében.

 Tóth Lajos Attila – Porkoláb László

Hogy is volt?

Örvendetes és dicséretes, hogy egyre több írás jelenik meg alma materünk: a Selmec-Sopron-Miskolc háromszöget bejárta akadémia történetéről, diákéletéről, hagyományairól. Sajnálatos, hogy ezek némelyikében – hiányos források vagy memóriazavarok okán – vitatható megállapítások is találhatóak. Szükségesnek tartom, hogy ezeket felülvizsgáljuk és pontosabb ismeretek alapján korrigáljuk. A következőkben – két témakörben – erre teszek kísérletet.

1. Ifjúsági szervezetek Selmecen

Kirner Károly visszaemlékezésében¹ leírja, hogy a selmeci diákság kezdetben a német mintájú Burschenschaft-ban élte közösségi életét; ennek hivatalos elnevezése „Deutsche Gesellschaft in Schemnitz” volt, megalakulása a XIX. sz. húszas éveire tehető (1820?). A magyar diákok több szervezetet is látogattak, ezek elnevezése nem egyértelmű. Kirner szerint az 1832-ben alakult „Selmeci Magyar Olvasó Társulat” volt az első magyar diákszervezet, de az akadémia hallgatói részt vettek a selmeci ev. líceumban létrehozott „Nemes Magyar Társaság” – és 1845-től a „Selmeci Magyar Irodalmi Kör” – tevékenységében is. Amikor magyar lett az oktatás nyelve, a vezető szerepet az 1879-ben megalakult „Ifjúsági Kör” vette át.

E szervezetek kialakulásáról, elnevezéséről részletesebb – és pontosabb – adatokat olvashatunk Bartha Dénes és Oroszi Sándor selmeci tanulmányai kalauzában². E könyv az alábbiak szerint közli a selmeci diákkörök neveit és megalakításuk évét: – Deutsche Gesellschaft in Schemnitz (1823) – Schachtgesellschaft (1858) – Selmeci Akadémiai Magyar Literatúrai Társaság (harmincas évek) – Társasági és Olvasó Kör (1862-63), majd

Általános Társaság (1869) – Magyar Társaság (1875) – Akadémiai Ifjúsági Kör (1879)

A kalauz felsorolása számos irodalmi forráson alapul, így az adatok feltehetően pontosak.

Vitatom Kirner Károly egyik megállapítását: selmeci „Nemes Magyar Társaság”-ról nincs forrásadat. A „Nemes” előnevet nem a selmeci, hanem a soproni ev. líceumban 1790-ben megalakult Magyar Társaság használta – mind megnevezésében, mind az összejöveteleken elhangzó felhívások kötelező preambulumban.

2. Bástyánk – egyetemi diáklap

A 2004-ben Selmecen megtartott évolyamtalálkozónkon kézhez kaptuk Csath Bélának az Akadémia Sopronba történő áttelepüléséről szóló megemlékezését³ – ebben egyebek között a következőket olvashatjuk:

„(1919-ben) Selmec életében így lett vége egy nagyon szép fejezetnek... Megszűnt a diákszervezet: a Burschenschaft, a Selmeci Magyar Olvasó Társulat, megszűnt a Bástyánk nevű diákújság.”

Selmeci Bástyánkról nincs tudomásom – e lap megalapítása Sopronhoz kötődik! Ezzel kapcsolatban szükségesnek tartom egy – nyilvánosan publikált – téves állítás helyesbítését. A Sopronban kiadott Várhely c. negyedéves irodalmi folyóirat több folytatásban közölte *Csulak Ervin* – volt soproni licista, később erdőmérnökhallgató – önéletrajzát⁴. A 2000. évi 2. számában a következőket írja:

„Csaba József (liceumi tanár) első konkrét lépése a Nyugati Őrszem című folyóirat megteremtése volt... Csabának kevés volt a Nyugati Őrszem... Csaba kibővítette a licista kört megbízható egyetemistákkal is. Megszületett a konkrét gondolat: egy folyóirat, amely nagyobb, komo-

lyabb, magasabb színvonalú legyen... Csaba száját hagyta el először az új lap neve: BÁSTYA”.

A bécsi emigrációban készült önéletrajz írója rosszul emlékezett. A Bástyá néven tervezett, majd az illetékes hatóság vétője miatt Bástyánk-ra keresztelt főiskolai diáklap megszületéséhez Csaba Józsefnek semmi köze nem volt; a lapot a soproni bányász-kohász-erdészhallgatók közös akarata hozta létre. (Magam mind a Nyugati Őrszem, mind a Bástyánk szerkesztésében részt vettem, így az eseményeket „testközelből” ismertem.)

Végezetül két megjegyzés *László Gabriella* szakszerű és alapos egyenruha-történeti tanulmányához⁵.

– A tanulmányban „szakosztályi jel” megnevezéssel szereplő foltot diákkörünkben – a harmincas évek végén – szakjelvénynek neveztek; a bal válltömésen viselt jelvény évenként más-más formában készült, így mind a választott szakra, mind a beiratkozás évére utalt.

– A tanulmány nem említi, hogy az erdészek – a mi időnkben – zöld színű díszruhát (atillát) is viseltek, amely formájában és színóros díszítésében hasonlított a 48-as honvédegyenruhához.

 **Benedek Attila**

Hivatkozások

¹ Kirner Károly: Sopronban voltam selmeci diák (Kohászat, 2006/4. szám)

² Bartha Dénes – Oroszi Sándor: Szép kis város Selmecbánya... (2003)

³ Csath Béla: 85 éve települt át a Bányászati és Erdészeti Főiskola Selmecbányáról Sopronba (kiadatlan szöveg)

⁴ *Csulak Ervin*: Curriculum meum (11) (Várhely, 2000/2. szám)

⁵ *László Gabriella*: Gruben és walden (Kohászat, 2006/4. szám)

Az Öntödei Múzeum 6. harangtörténeti ankétját 2007. június 7–9. között rendezti

Az előadásokat a Várban a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Táncsics Mihály u. 1. alatti aulájában tartjuk. A harmadik napon Nógrád megyében ismerkedünk a régi harangokkal és érdekes kultúremlékekkel.

Részletes információ: ontode@omm.hu vagy a 201-4370 telefonszámon.

Szeretettel várunk mindenkit!

A szervezők